

Yordam Kitap

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi Marksizm-Leninizm Enstitüsü
Bilimler Akademisi tarafından hazırlanan bu yapıt, ilk olarak
Progress Publishers yayınevi (Moskova, 1967) tarafından
Rusça olarak yayınlanmıştır.

Almanca basım: *Lenin – Eine Biographie*, Dietz Verlag, Frankfurt am Main, 1969
Yordam Kitap basımı ise, aynı Sovyet kolektif yazarlar topluluğu tarafından
genişletilerek güncellenmiş 1972 tarihli Rusça basım ile bu basıma dayanan ve
Prof. Else Zaisser tarafından çevrilmiş 1984 tarihli Almanca edisyon (*Lenin – Eine
Biographie*, Dietz Verlag, Frankfurt am Main) esas alınarak, Sorun Yayınları'nın 2000
tarihli Türkçe çevirisi gözden geçirilip düzeltilerek hazırlanmıştır.

Yazarlar:

P. N. Pospelov (Yönetici), V. Y. Yegrafov,
V. Y. Sevin, L. F. İlyıçov, F. V. Kostantinov, A. P. Kossulnikov,
S. A. Lyovina, G. D. Obiçkin, P. N. Fedoseyev

Eserin önceki Türkçe basımları:

Sorun Yayınları, şubat 2000 ve Temmuz 2013, İstanbul

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi
Marksizm-Leninizm Enstitüsü Bilimler Akademisi

LENİN BİYOĞRAFI

Yazarlar:

P. N. Pospelov (Yönetici), V. Y. Yegrafov,
V. Y. Sevin, L. F. İlyıçov, F. V. Kostantinov, A.
P. Kossulnikov, S. A. Lyovina,
G. D. Obiçkin, P. N. Fedoseyev

Almancadan Çeviren:
Gönül Özen Sezer

Yordam Kitap

Yordam Kitap: 470 • **Lenin Biyografi** • P.N. Pospelov ve diğlerleri
ISBN 978-605-172-773-8 • *Çeviri: Gönül Özen Sezer*
Kitap Editörü: Tunç Türel • Düzeltme: Didem Gerçek
Kapak ve İç Tasarım: Savaş Çekiç • Sayfa Düzeni: Gönül Göner
Yordam Kitap'ta Birinci Basım: Kasım 2025
© Yordam Kitap, 2024

Yordam Kitap Basın ve Yayın Tic. Ltd. Şti. (Sertifika No: 44790)
Kuloğlu Mah. Altıpatlar Sokak Çubukçu Çıkması No.1/A Beyoğlu-İstanbul
Tel: +90 212 528 19 10 • **W:** www.yordamkitap.com • **E:** info@yordamkitap.com
www.facebook.com/YordamKitap • www.twitter.com/YordamKitap
www.instagram.com/yordamkitap • <https://bsky.app/profile/yordamkitap.bsky.social>

Baskı: **Pasifik Ofset** (Sertifika No: 44451)
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1
Baha İş Merkezi A Blok Kat: 2
34310 Haramidere / İstanbul
Tel: 0212 412 17 77

LENİN

BİYOĞRAFI

İÇİNDEKİLER

TÜRKÇE EDITÖRÜNÜN NOTU	11	
ÖNSÖZ	13	
BİRİNCİ BÖLÜM		
ÇOCUKLUK VE GENÇLİK YILLARI DEVRİMCİ FAALİYETLERİNİN BAŞLANGICI	21	
Evde ve Okulda	22	
Devrimci Fikirlerinin Şekillenışı	25	
İlk Devrimci Fikirlerle Tanışma	28	
Marksist Çalışma Grubu	30	
Samara Dönemi	32	
İKİNCİ BÖLÜM		38
RUSYA'NIN DEVRİMCİ PROLETARYASININ ÖNDERİ	38	
Petersburg Proletaryasının İçinde	38	
Narodniklerin İdeolojik Yenilgisi	44	
Legal Marksizmin Burjuva Özü İfşa Oluyor	48	
Plehanov ile İlk Buluşma	51	
İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği	53	
Parmaklıklar Arkasında	56	
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM		
SİBİRYA SÜRGÜNÜ	59	
Sürgüne Gidiş Şuşenkoye Köyünde	60	
N.K. Krupskaya'nın Şuşenkoye'ye Gelişi	63	
Sürgündeki Yoldaşlarla Buluşmalar	65	
Rusya Sosyal Demokratlarının Görevleri	67	
<i>Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi</i>	69	
Marksizme Yönelik Revizyonist Eleştirilere Karşı	73	
Marksist Bir Parti Kurma Planı	77	
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM		
YENİ TİPTE BİR MARKSİST PARTİ İÇİN	81	
Genel Bir Rusya Gazetesi Hazırlıkları	81	
Kıvılcım Neredeyse Sönecekti	83	
Kıvılcım Alevleniyor	85	
Redaksiyon Kurulunda Fikir Ayrılıkları	91	
<i>Ne Yapmalı?</i>	93	
Rusya'daki Iskra'ya Bağlı Örgütler ve Kadrolar	97	
Londra, Paris ve Cenevre'de	98	
RSDİP'in II. Parti Kongresi'nde	102	
Parti İç Mücadele	107	
<i>Bir Adım İleri İki Adım Geri</i>	108	
III. Parti Kongresi'ni Toplama Çağrısı	111	
BEŞİNCİ BÖLÜM		
ÇARLIK REJİMİNE KARŞI İLK SALDIRI	116	
Kanlı Pazar	116	
Lenin'in İlk Rusya Devrimi Hakkındaki Düşünceleri	118	
III. Parti Kongresi'nde	120	
<i>Demokratik Devrimde Sosyal Demokrasinin İki Taktiği</i>	124	
Rusya'da Devrimin Ayak Sesleri	127	

Lenin Devrimci Rusya'ya Dönüyor	131
Moskova'daki Silahlı Ayaklanma	134
Kadetlere Karşı	136
RSDİP IV. (Birleşme) Kongresi Hazırlıkları Parti Kongresi Toplanıyor	138
İşçi Toplantılarında İllegal Göçmenlik	141
RSDİP V. Parti Kongresi'ndeki Zafer	146
3 Haziran 1907 Duma'nın Dağıtılması	149
ALTINCI BÖLÜM	
"BİZE BOŞUNA KAYA GİBİ SERT DEMEDİLER"	153
Devrimin Yenilgisinin Ardından	154
Devrimden Çıkarılan Dersler	155
Toprak Sorunu	157
Felsefi Revizyonizme ve Gerici İdealist Felsefeye Karşı	159
Capri Adası'nda	162
<i>Materyalizm ve Ampiryokritisizm</i>	164
Marksist Bilgi Kuramının Sorunları	165
Bilimsel Kazanımların Felsefede Genelleştirilmesi	169
Partinin En Önemli Teorik Silahlarından Biri	171
Lenin Paris'te	174
İllegal İşçi Sınıfı Partisini Yaşatma ve Güçlendirme Mücadelesi	175
II. Enternasyonal'in Oportünizmine Karşı	183
YEDİNCİ BÖLÜM	
YENİ DEVRİMCİ YÜKSELİŞİN YAŞANDIĞI YILLARDA	188
Yeni Devrimci Yükseliş Döneminin Başlangıcı	188
<i>Zvezda</i> [Yıldız] Gazetesi	190
Longjumeau'daki Parti Okulu	192
Prag'daki Parti Konferansı	193
Lenin ve <i>Pravda</i>	198
Lenin'in Dergisi <i>Prosvetşeniye</i>	206
Duma Grubuna Talimatlar	209
Merkez Komitesi'nin Kraków ve Poronin Toplantıları	212
Burjuva Milliyetçiliğine Karşı Proleter Enternasyonalizm	216
Partinin ve İşçi Sınıfının Birliği İçin	221
Brüksel Toplantısı	223
SEKİZİNCİ BÖLÜM	
PROLETARYA ENTERNASYONALİZMİNE BAĞLILIK	227
Lenin'in Tutuklanması	228
Lenin'in Savaş Hakkındaki Manifestosu	229
Bolşevik Güçlerin Bir Araya Gelmesi	232
Lenin Enternasyonalist Güçleri Bir Araya Getiriyor	239
<i>Felsefe Defterleri</i>	242
Sosyal Şovenizme Karşı	245
Emperyalist Savaşlar Hakkında	247
<i>Kapitalizmin En Yüksek Aşaması Olarak Emperyalizm</i>	251
Lenin'in Sosyalist Devrim Teorisi	255
Zimmerwald ve Kienthal Konferanslarında	258
Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı	264
Demokrasi ve Sosyalizm Mücadelesinin Birleştirilmesi Üzerine	268
Şubat Devrimi	271
Rusya'ya Dönüş	272

DOKUZUNCU BÖLÜM

Ekim Devrimi'nin İlham Kaynağı ve Lideri	276
Petrograd'a Varış: Emperyalist Savaştan Devrime Doğru	276
<i>Nisan Tezleri</i>	279
Parti Lenin'in Siyasi Rotasını Onaylıyor	288
Kitleler İçinde Çalışma	292
I. Tüm Rusya Sovyet Kongresi'nde	296
Petrograd'daki Haziran Mitingi	298
Temmuz Günleri	300
Lenin Rasliv'de Parti Kongresi	305
Helsinki'ye Gidiş	309
<i>Devlet ve Devrim</i>	316
Yaklaşan Felâketten Çıkışın Yolu Sosyalizmdedir	320
Lenin Ayaklanmaya Çağırıyor	324
Merkez Komitesi'nin 10 ve 16 Ekim'deki Tarihi Oturumları	330
Fırtınadan Önce	332
Silahlı Ayaklanmanın Ön Saflarında	334
Lenin'in İlk Kararnameleri	336
Devrimin Uluslararası Önemi	340

ONUNCU BÖLÜM

SOVYET DEVLETİNİN BÜYÜK KURUCUSU	343
Yeni Bir Devlet Adamı Tipi	343
Kerenski Darbesi'nin Tasfiyesi	345
Teslimiyetçilerin ve Sabotajcıların Yenilgiye Uğratılması	346
Yeni Bir Devlet Aygıtının Oluşturulması	349
Ekonomide Sosyalist Dönüşümün Başlaması	353
Sömürücü Sınıfın Direnişinin Bastırılması	355
Kurucu Meclis'in Feshi III. Sovyet Kongresi	358
Savaştan Çekilmek İçin Verilen Mücadele	360
Lenin'in Dış Politikadaki İlkeleri	368
Vladimir İlyiç'in Kremlin'deki Çalışma Odası	371
Lenin'in Yaşayan Dili	374
Sovyet İktidarının Sıradaki Görevleri	376
Ekonomik İnşanın İlk Adımları	382
Ekmek Kavgası Sosyalizmin Kavgasıdır	384
Kültürel Kazanımlar	387
Sovyet İktidarının Güçlendirilmesi Kızıl Ordu'nun Kuruluşu	388
Sovyet Anayasası'nın Yaratıcısı	390

ON BİRİNCİ BÖLÜM

SOSYALİST VATANI SAVUNMADA EN ÖN SAFLARDA	394
Sovyet İktidarına Yönelik İç ve Dış Tehditler	394
Emperyalistlere ve Beyaz Muhafızlara Karşı Mücadele	397
Devrimin Liderine Yönelik Suikast Girişimi	398
<i>Proleter Devrim ve Dönek Kautsky</i>	400
Kızıl Ordu'nun Güçlendirilmesi	403
Her Şey Cephe, Her Şey Zafer İçin!	409
Sovyet Cumhuriyeti ve Uluslararası Proletarya	411
Komünist Enternasyonal'in Kuruluşu	413
RKP(B)'nin VIII. Parti Kongresi'nde	419
Kızıl Ordu'nun Kazandığı Önemli Zaferler	424
Geçiş Dönemine İlişkin Teorik Sorunlar	428

Büyük Girişim	433
Barışçıl Soluklanma IX. Parti Kongresi	436
İşçi Sınıfına ve Halk Kitlelerine Duyulan Güven	439
<i>Sol Komünizm: Bir Çocukluk Hastalığı</i>	443
Komünist Enternasyonal'in II. Kongresi	448
Emperyalistlerin ve Karşıdevrimcilerin Bozguna Uğratılması	457
ON İKİNCİ BÖLÜM	
YENİ İNSANCIL BİR TOPLUMUN MİMARİ	461
Savaştan Barışçıl İnşaya Doğru	461
Rusya'nın Elektriklendirilmesi	463
YEP'e Geçiş Hazırlığı	466
Muhalefete Karşı Mücadele	468
RKP(B)'nin Tarihi Kongresi	473
Yeni Ekonomi Politikası (YEP)	477
Partinin Daha Fazla Güçlendirilmesi	480
Ulusal Ekonominin Yeniden İnşası	483
Bilim ve Teknolojinin Gelişimine Yönelik Kaygı	488
Kültür Devrimi Komünizmi Öğrenin!	491
İdeolojik Çalışma	496
Sovyet Edebiyatı ve Sanatı Üzerine	499
Devletin İnşası Lenin Tarzı Çalışma	502
Barışın Büyük Savunucusu	512
Komünist Enternasyonal'in III. Kongresi'nde	521
Ekonomik Geri Çekilişe Son RKP(B)'nin XI. Parti Kongresi	527
İlk Hastalık Nöbeti İyileşme ve Çalışmaya Geri Dönüş	530
Dış Ticaret Tekelinin Savunulması	532
Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin Kurucusu	534
Ekim Devrimi'nin Beşinci Yıl dönümü IV. Komünist Enternasyonal Kongresi	539
ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
YAŞAMININ VE FAALİYETLERİNİN SON YILI	544
Hastalığa Rağmen	544
Son Yazıları ve Mektupları Siyasi Vasiyeti	546
SSCB'de Sosyalizm Zafere Ulaşacaktır	548
Sosyalist İnşanın Temel Görevleri	551
İşçi Sınıfının Köylülerle İttifakı ve Halkların Kardeşliği	554
Devlet Aygıtının Çalışmasını Mükemmelleştirmek	557
Parti Bütünlüğünün Korunması	558
Dünya Devriminin Gelişim Yolları Üzerine	563
Gorki'de	566
V.İ. Lenin'in Ölümü	570
ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
LENİNİZMİN BÜYÜK FİKİRLERİNİN ZAFERİ	575
Leninizm: Günümüzün Marksizmi	575
SSCB'de Sosyalizmin Zaferi Lenin'in Fikirlerinin Hayata Geçirilişi	579
Leninist Parti: Sosyalizmin ve Komünizmin İnşasında Öncü Güç	585
Leninizm: Halkların Barış ve Sosyalizm Mücadelesinin Yol Göstericisi	587
Lenin'in Davası Yenilmezdir	592
Dizin	594

TÜRKÇE EDITÖRÜNÜN NOTU

Lenin Biyografi, Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi Marksizm-Leninizm Enstitüsü bünyesindeki bir grup yazar tarafından kaleme alınmıştır. Eser ilk kez 1961’de yayınlanmış, son olarak 1984’te sekizinci ve genişletilmiş baskısıyla okura sunulmuştur. Her yeni baskıda hem siyasal gelişmeler hem de tarihsel arşivler doğrultusunda eklemeler yapılmış, içeriğin kapsamı ve teorik derinliği sürekli artırılmıştır.

Bu Türkçe edisyonun temelini, 1969 tarihli Almanca baskıya dayanan Sorun Yayınları’nın 2000 tarihli çevirisi oluşturur. Ancak söz konusu çeviri yalnızca 1969 baskısını esas aldığından, 1984 baskısındaki genişletilmiş bölümleri içermemektedir. Bu eksikliği gidermek amacıyla, 1984 Almanca baskısındaki tüm eklemeler ve yeni metinler Türkçeye kazandırılmış, daha önce çevrilmemiş bölümler Almancadan doğrudan çevrilmiştir.

1969 ve 1984 baskıları cümle cümle karşılaştırılarak, önceki çevirideki eksik ve hatalı kısımlar düzeltilmiştir. Bu çalışma yalnızca dilsel hataları değil, kavramsal bütünlüğü ve tarihsel bağlamı da gözeten kapsamlı bir gözden geçirmeyi içermektedir. Metin, çağdaş okur için daha akıcı, mantıksal olarak daha tutarlı bir biçime kavuşturulmuştur. Bununla birlikte, önceki çevirmenin üslubuna olabildiğince sadık kalınmıştır.

1984 baskısında hemen her bölümde çeşitli geliştirmeler yapılmıştır. Ancak özellikle şu bölümler, teorik çözümlemeler bakımından belirgin biçimde genişletilmiştir: “Felsefi Revizyonizme ve Gericî İdealist Felsefeye Karşı”, “Felsefe Defterleri”, “Helsinki’ye Gidiş”, “*Proleter Devrim ve Dönek Kautsky*”, “Geçiş Dönemine İlişkin Teorik Sorunlar”, “Komünist Enternasyonal’in II. Kongresi”, “Muhalefete Karşı Mücadele”, “Partinin Güçlendirilmesi, İdeolojik Çalışma, Devletin İnşası ve Lenin Tarzı Çalışma”, “SSCB’nin Kuruluşu” ve “Parti Bütünlüğünün Korunması”. Ayrıca “Leninizmin Büyük Fikirlerinin Zaferi” başlıklı 14. bölüm, 1984’te baştan sona yeniden yazılmış ve bu edisyonla birlikte ilk kez Türkçeye çevrilmiştir.

Bu çalışma, Lenin'in yaşamını, düşünsel gelişimini ve politik mücadelesini tarihsel ve teorik doğrulukla ele alan en kapsamlı biyografilerden birini Türkçeye kazandırmayı amaçlamaktadır. 1984 baskısına dayanan bu yeni edisyon, hem içerik bakımından daha zengin hem de çeviri açısından önceki versiyonlara göre daha güvenilir bir metin sunmaktadır.

Lenin'i ve devrimci mirasını daha doğru, kapsamlı ve bütünlüklü biçimde anlamaya katkı sağlaması dileğiyle.

Tunç Türel

ÖNSÖZ

Hangisidir
tarih ananın
en sevilen çocuğu?
Lenin deriz,
Partiyi
Kastederiz,
Parti deriz,
Kastettiğimiz
Lenin!

V. Mayakovski

Vladimir İlyiç Lenin... Milyonlarca insan için bu ismin taşıdığı anlam kelimelerle ifade edilemez. Vakur bir sessizlik eşliğinde, Kızıl Meydan'daki Lenin Mozolesi'ne doğru akan ve nereden sona erdiğini göremediğimiz on binlerce emekçinin oluşturduğu şu insan seline bakın! Onlar, çağımızın en mütevazı, en insancıl, en bilge ve en uzak görüşlü insanının hatırasını yad etmeye gidiyorlar. Sovyetler Birliği'nin her cumhuriyetinden, her bölgesinden ve dünyanın her ülkesinden, her halktan ve ulustan insanlar, yaz kış demeden Kızıl Meydan'a akın ediyor. Dünyanın en ücra köşelerinde bile bu büyük ismi bilmeyen kimse yok. Lenin adı, tüm dünya emekçileri arasında en çok sevilen isimdir; o bir yol gösterici ve bir örnektir. Lenin yaşıyor ve her zaman da emekçilerin zihinlerinde ve anılarında yaşamaya devam edecektir. Onun adı, bizi sonu olmayan bir barış ve sosyalizm, daha iyi bir gelecek, özgür ve mutlu bir yaşam, halkların kardeşliği ve komünizm mücadelesine çağırıyor.

Lenin, ilk gençlik yıllarından itibaren hayatını bütünüyle devrime ve işçi sınıfının davasına adanmıştı. Mücadeleyle geçen, tek bir gün bile boş geçmeyen yaşamının tek bir büyük amacı vardı: emekçilerin mutluluğu için savaşmak. Şairin sözleriyle:

“O, yalnızca tek bir düşüncenin, tek bir tutkunun gücünü tanıyordu.”

Lenin'in o tutkusu, halkın çıkarlarına duyduğu özverili bağlılıktı.

Lenin'in, Modern Çağ'da, dünya tarihinde yerini alan, “tüm insanlık için yaşam koşullarının radikal biçimde değiştirilmesi” mücadelesinin zirvesindeki

devrimin en büyük lideri olması bir rastlantı değildi. Diğer devrimci liderlerden daha iyi bir şekilde, 19. yüzyıldan 20. yüzyıla geçerken, tarihin Rusya'nın genç proletaryasına, herhangi bir ülkenin işçi sınıfının gelecekteki görevleri arasında en devrimci olanı, yani o dönemde Avrupa ve Asya gericiliğinin kalesi olan Çarlık canavarını yok etme görevini verdiğini fark etmişti. Lenin, yalnızca bu siyasi görevin çözümünün bile Rus proletaryasını uluslararası devrimci proletaryanın öncüsü hâline getireceğini öngörmüştü. Lenin, Çar'ın iktidarının altını oyan ve zayıflatan ilk Rusya devriminin sonuçlarından dersler çıkararak, haklı bir ulusal onur duygusuyla, 1914'te, Rusya halkının aynı zamanda bir devrimci sınıf yarattığını ve "insanlığa özgürlük ve sosyalizm mücadelesinin önemli bir modeli olabileceğini kanıtladığını" yazmıştı.

Bir insan ve devrimci olarak Lenin'in kişiliğinin şekillenmesinde, demokratik, yaşadığı döneme göre ilerici ailesi etkili olmuştur.

Lenin'in babası halktan biriydi. Yorulmak nedir bilmeden halkı aydınlatma uğraşı veren harika bir eğitimciydi. 1860'lı yılların aydınlanma ruhunu taşıyan ilerici görüşlere sahip bir adamdı. Lenin, çok sevip saygı duyduğu ağabeyi Aleksandr İlyiç'ten devrimci demokratik gelenekleri devralmış, onun aracılığıyla Marksist eserlerle tanışmıştı. Aleksandr, Narodnizmden Marksist görüşlere yönelmek üzereydi; tarihin akışında sömürü düzeninin kaçınılmaz olarak çökeceği ve sosyalizmin zafer elde edeceği öngörüsüne çok yaklaşılmıştı. Lenin'in annesi Maria Aleksandrovna devrimci mücadelenin en zor anlarında çocuklarının yanında olmak için her şeyi yapıyor, çocuklarının devrimci olmasıyla gurur duyuyordu.

Lenin, bilinç sahibi olmaya başladığı andan itibaren, dünyanın değiştirilmesine, işçi sınıfının büyük tarihsel misyonuna ilişkin devrimci Marksist öğretiye inanmış biriydi. Lenin'in Rusya devrimci proletaryasının liderliğine yükselmesinde, Petersburg'daki faaliyetleri (özellikle de İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği'ndeki çalışmaları) belirleyici bir rol oynamıştır. Lenin, Marksizm ile Rusya'daki kitlesel işçi hareketinin birleşmesi sürecinde ortaya çıkan en aktif önderlerden biriydi. Petersburg'da son derece ilerici görüşlere sahip işçilerle tanışıyor ve dostluklar kuruyordu. Lenin'in "Halk Kahramanı" olarak adlandırdığı İ.V. Babuşkin, V.A. Şelgunov ve başka işçiler sosyalist fikirleri benimsemiş, bu fikirleri daha geniş kitlelerle tanıştırmışlardı.

Rusya'da uyanmakta olan kitlesel işçi hareketi içinde hangi muazzam güçlerin saklı olduğunu gören kişi Lenin olmuştu. Ona göre Rusya proletaryasının siyasi rolü, sayısal gücünü ve nüfus içindeki oranını çok aşan bir öneme sahipti. Rusya'daki işçi sınıfının büyük işletmelerde ve sanayi bölgelerinde yoğunlaşmasını çok önemli buluyordu. Marx'ın 1856'da dile getirdiği proletarya devriminin "köylü savaşıyla" birleştirilebilmesi tezini yaratıcı bir şekilde geliştirerek, çok önemli bir teorik ve siyasi keşif yapmıştı: devrimci proletaryanın emekçi köylülerle ittifakının, demokratik ve sosyalist devrimin elde edeceği zaferin temel koşulu olduğunu kanıtlamıştı. Bu ittifak sayesinde, işçi sınıfı köylülerle

birlikte ülkenin çoğunluğunu oluşturuyor, böylece proletaryanın siyasal gücü de katlanarak artıyordu. Lenin, devrimci mücadelesinin ilk yıllarından itibaren, işçi-köylü ittifakı düşüncesini eserlerinde öne çıkarıyordu. Bu muhteşem fikir, Komünist Partisi ve Lenin'in sosyalist devrim kuramının strateji ve taktiklerinin önemli ilkelerinden biri olmuştur. Daha ilk eserlerinden itibaren, demokratik dönüşümde proletaryanın öncü rolünü ve proletarya hegemonyasının zorunluluğunu savundu; bu hegemonya olmadan halkın egemenliğe ulaşamayacağını ve demokratik devrimin sosyalist devrime evrilemeyeceğini güçlü kanıtlarla ortaya koydu. Lenin, sosyalist devrimin zaferinin ardından, işçi sınıfı ve köylü ittifakının korunması ve olabilecek en üst seviyede güçlendirilmesinin *proletarya diktatörlüğünün en temel ilkesi olduğu* düşüncesindeydi.

Komünist Partisi'nin kuruluşuyla birlikte, Lenin'in yaşamı partinin yaşamı ve mücadelesiyle bütünleşmişti. O, Rusya proletaryasının devrimci Marksist partisinin örgütleyicisi ve lideriydi. İyi örgütlenmiş proleter öncü bir partinin, devrimci Marksist bir partinin işçi hareketinin başını çekmesi hâlinde, Rusya'da devrimin zaferi için açılacak büyük fırsatları net bir şekilde görmüştü. Vladimir İlyiç'in coşkulu çağrısı, derin bir yankıyla ortalığı sarsıyordu: "Bize devrimci bir örgüt verin, Rusya'yı yerinden oynatalım!" Ve işte işçi sınıfının böyle bir örgütü, işçi sınıfının devrimci, Marksist öncü partisi Bolşevik Partisi, Lenin'in liderliğinde kuruldu. Lenin'in önderliğini yaptığı, "çağın akli, onuru ve vicdanı" Bolşevik Partisi, Rusya işçi sınıfının Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'ni zaferle taçlandırdı ve onu dünyanın ilk sosyalist ülkesi konumuna taşıdı. Bolşevik Partisi, Rusya işçi sınıfının partisi olarak, insanlığa yalnızca teorik olarak değil, pratikte de sosyalizm ve komünizm yolunu açmıştır.

Lenin, Marksizmin sadece bir öğrencisi değildi, aynı zamanda bu öğretiyi geliştiren bir teorisyendi. Marksist devrimci teoriyi, yeni tarihsel çağın (emperyalizmin ve proletarya devrimlerinin, insanlığın kapitalizmden sosyalizme geçişinin ve komünist toplumun oluşumunun çağı) koşullarına uygun olarak yaratıcı biçimde geliştirmişti. Marksizm, Marksizmi ileri taşıyan Leninizmden ayrı görülemez, düşünülemez. Marksizmin tüm yapıtaşları (felsefe, ekonomi politik, bilimsel komünizm) Lenin'in ölümsüz eserlerinde daha da geliştirilmiş, kapsamı genişletilmiş ve somutlaştırılmıştır. Lenin, yeni çağın işçi sınıfına yönelttiği tüm temel soruları yanıtlamış ve muazzam güce sahip bir projektör gibi, Marksist teorinin yaydığı ışık aracılığıyla insanlığın komünizme doğru yönelmesinin yolunu aydınlatmıştır.

Bugün, sağlam bir şekilde zihinlere yerleşmiş olan Marksizm-Leninizm kavramı, Lenin'in Marksist bilime yaptığı paha biçilmez teorik katkısı somutlaştırmaktadır. Marksizm-Leninizm, dünya tarihinde doğruluğu giderek daha fazla kanıtlanan uluslararası bir büyük öğretilerdir.

Lenin, Marksizmin devrimci özünden ve proletaryanın sınıfsal bakış açısından sapmalara karşı verdiği uzlaşmaz mücadelede, revizyonizme ve reformizme karşı sürdürdüğü savaşta, Marksizmi kuru, donuk ve yaşamdan kopuk

bir formüle dönüştürmeye yönelik çabalara da karşı çıkmıştır. Marksizmin bir dogma değil, eylem için bir kılavuz olduğunu tekrarlamaktan hiçbir zaman vazgeçmemiştir. Tüm teorik ve örgütsel uğraşısı, bu düşüncenin canlı kanıtıdır. Lenin, tüm eserlerinde Marksizme yaratıcı bir bakışla yaklaşmış; onu sonsuz bir dinamizme, gelişmeye ve somut tarihsel koşulları dikkate alma zorunluluğuna dayanan bir öğreti olarak işlemiş; ilkelere sadık kalmayı amaçlamış, ancak Marksizmin şablonlaştırılmasına ve dogmalaştırılmasına kararlılıkla karşı çıkmıştır.

Lenin, “Marksizm, sınıfların, karşılıklı ilişkilerinin ve her tarihsel anın somut özelliklerinin nesnel olarak denetlenebilecek en kesin analizinin yapılmasını talep eder” demiştir. “Biz Bolşevikler, politikayı bilimsel temeller üzerine oturturken her zaman bu zorunlu istemin hakkını vermeye çalıştık.”

Komünist Partisi’nin XX., XXI., XXII. ve XXIII. parti kongrelerine ilişkin belge ve kararlar ve uluslararası komünist ve işçi hareketi tarafından son derece takdir edilen ve onaylanan SBKP’nin yeni programı, Marksist-Leninist öğretinin gelişmeye devam ettiğine dair güzel birer örnek oluşturmaktadır.

1957 ve 1960 yıllarında gerçekleşen komünist ve işçi partilerinin temsilcileri toplantısının broşüründe ve açıklamasında, Marksizm-Leninizmin taşıdığı büyük önemi ve yaratıcı karakteri vurgulanmıştır. Broşürde, “Marksizm-Leninizm bütünsel büyük devrimci öğretiler; barış, özgürlük ve daha iyi bir yaşam için, en adil toplum olan ‘komünizm’i kurmak için dünya işçi sınıfı ve emekçilerin büyük mücadelenin tüm aşamalarında kendilerine örnek aldığı modeldir” ifadeleri yer almaktadır. Sosyalist ülkelerin, uluslararası komünist, işçi ve kurtuluş hareketlerinin iş birliğinin tarihsel zaferleri, Marksizm-Leninizm temelinde kazanılmıştır; komünist ve işçi partilerinin önünde duran ve yerine getirilmesi gereken tüm görevler ancak bu temelde başarıyla çözülebilir.

Marksizm-Leninizmin geliştirilmesine önemli bir katkı, proletarya enternasyonalizmi ilkelerine sadık kalan kardeş komünist ve işçi partilerinden gelmektedir; onlar, kapitalist dünyada sosyalizmin inşasının ve işçi hareketinin deneyimlerini genelleştirmektedirler.

Marksizm-Leninizm, dünyayı değiştirme mücadelesinde güçlü bir ideolojik silahtır. Milyonların aklına ve iradesine hitap eden muazzam bir maddi güçtür. Marksist-Leninist öğretinin enerjisi ve yenilmez gücü, tüm tarihsel gelişme sürecinde, özellikle de Büyük Sosyalist Ekim Devrimi’nden sonra somut biçimde kanıtlanmıştır. Bolşevik Partisi tarafından cesurca ilan edilen devasa hedefler (büyük toprak sahipleri ve kapitalistlerin yüzyıllarca süren boyunduruğundan kurtulmak, emekçilerin maddi ve kültürel konumunu temelinden değiştiren ve emperyalist savaşa bir son veren yeni, adil sosyalist ve komünist bir toplum düzeni kurmak), Rusya işçi ve köylülerinde muazzam bir devrimci enerjinin dışa vurumuna yol açmıştır.

Lenin, teoride dünya emperyalizm zincirini zayıf bir halkasından kopararak tüm zinciri kırmanın ve sosyalizmin önce bir ya da birkaç ülkede zafere

ulaşması olanaklılığını keşfedip temellendirmiştir. Lenin ve Lenin'in partisi liderliğinde Rusya işçi sınıfı Ekim 1917'de bu fırsatı gerçeğe dönüştürmüştür. Lenin, Menşeviklerin oportünist dogmalarını, ülkenin geri kalmışlığı, üretim güçlerinin yeterince gelişmediği ve proletaryanın sayı olarak azlığından dolayı Rusya'da 1917'de sosyalist bir devrimin olanaksız olduğundan yüksek sesle sızlanan kapitalizmin bu dalkavuklarının argümanlarını yerle bir etmişti. Bu nedenle, aralarında Plehanov'un da bulunduğu Menşevikler, sınıf barışına ve kapitalistlerle işbirliğine çağrıda bulunmuşlardı. Rus kapitalizminin başlıca temsilcileri olan Ryabuşinski ve Guçkov, devrimi "açlığın kemiksi eliyle" boğmakla küstahça tehdit ediyorlardı.

Lenin'in devrimci dehası, zamanın ötesine geçerek tarihin gelecekte izleyeceği yolları görmüştü. Devrimin lideri, ancak emperyalistlerin iktidarını, kapitalistlerin ve büyük toprak sahiplerinin egemenliğini yıktıktan ve emekçilerin iktidarını kurduktan sonra ülkede geri kalmışlığın aşılabileceğini ve emekçilerin iktidarıyla ülkenin, gelişmiş devletleri yalnızca yakalamakla kalmayıp geçebileceğini sezmişti.

Sosyalist toplum sistemi, ülkenin o zamanki geri kalmışlığı, I. Dünya Savaşı'nı izleyen sarsılma, yabancı askerî yaptırımlar ve Alman faşizminin istilası nedeniyle ortaya çıkan çok büyük güçlükleri aşarak, mağlup edilemeyen yaşama gücünü ve kapitalist sisteme karşı muazzam üstünlüklerini kanıtladı.

Bugün kim ülkemizin "geri kalmışlığından" söz edebilir? Art niyetli komünizm karşıtları bile şimdi Sovyetler Birliği'nin ekonomi, teknoloji, bilim ve kültür alanlarındaki devasa ve hızlı başarılarından ve bu başarıların dünyanın tüm ülkelerindeki yüz milyonlarca insanın üzerindeki kaçınılmaz etkilerini kabul etmeye mecbur kalmışlardır. Bugün burjuva politikacılar ve ekonomistler, Sovyetler Birliği'nin gelişme hızıyla ve bilim ile teknolojinin çeşitli alanlarında kaydettiği olağanüstü başarılarla Amerika Birleşik Devletleri'ni kat kat geride bıraktığını; Sovyetler Birliği'nin ve tüm sosyalist ülkelerin insanlığın tarihsel kaderi üzerindeki artan etkisinin temel kaynağının, Sovyet halklarının ve sosyalist ülkelerin tarihsel olarak kısa bir sürede elde ettiği büyük başarıların ve örneklerin gücünde yattığını kabul etmektedirler.

Lenin, sosyalist sistemin üstünlüğüne yürekten inanıyordu. Ona göre sosyalizm, içinde muazzam bir güç barındırıyor ve insanlığı, tarihte eşi benzeri görülmemiş olanaklar sunan yeni bir gelişim evresine taşıyordu.

Ülkemizin emperyalist savaş ve iç savaş nedeniyle ortaya çıkan ekonomik çöküş uçurumundan kurtulmaya ancak başladığı yıllarda, Lenin, Ekim Devrimi ve Sovyet devlet ve toplum düzeni aracılığıyla halkımızın önüne hangi muazzam yaratıcı güçlerin ve fırsatların konduğunu net olarak görmüştü. Yine o yıllarda, azami bir iyimserlikle ülkemizde, sosyalist toplum düzeni için gerekli ve zorunlu olan her şeyin mevcut olduğunu ilan ediyordu. Ülkenin sosyalist zeminde sanayileşmesi, ağır sanayinin ve köylülerin kooperatifler kurarak bir araya gelmesinin öncelikli ve hızlı biçimde gelişmesi, tarımın makineleşmesi, kültür dev-

rimi; bunlar Lenin'in gösterdiği, SSCB'de sosyalizmi nihai olarak zafere götüren sosyalist toplumun inşasına ilişkin temel seçeneklerdi.

Ama partinin lideri geleceğe bakmayı sürdürüyordu. Ekim Devrimi'nin arifesinde, sosyalizmin adım adım komünizme dönüşmesi gerektiğini, dönüşeceğini ve bayrağının üzerinde "Herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacına göre" yazacağını belirtiyordu.

Lenin, komünizm programına ilişkin muazzam formülü şöyle dile getiriyordu: "*Komünizm: bu, Sovyet iktidarı ve tüm ülkenin elektrikleştirilmesi demektir.*"

Partinin ve halkın tamamı tarafından onaylanan komünist toplumu inşa programını coşkuyla karşılayan, ülkede komünizmin inşasını başlatan Sovyet halkı şimdi, Lenin'in en cesur, en gözüpek düşlerini ve mükemmel planlarını başarıyla hayata geçirmektedir. Bunlar, bilimsel komünizm teorisine muazzam bir katkı yapan yeni parti programında yer almıştır. Lenin'in başında bulunduğu Merkez Komitesi liderliğinde, SBKP'nin yeni programında yer alan ve bir bütün oluşturan üç önemli görev kararlı bir şekilde yerine getirilmektedir: komünizmin maddi-teknik temelinin oluşturulması, yeni komünist toplumsal ilişkilerin oluşturulması ve yeni insanın (komünizm aşamasındaki insanın) eğitimi.

Sovyetler Birliği'nde komünizmin inşası uluslararası önem taşımaktadır. Lenin, sosyalizmin gelişim perspektiflerini uluslararası boyutta net olarak görmüştü. Lenin, ateşli bir enternasyonalist, halkların eşitliği ve kardeşliği ideolojisinin ve pratiğinin yaratıcısıydı. Lenin, ulusal sınırlanmışlığa, hangi şekilde olursa olsun milliyetçiliğe karşı duran amansız bir savaşçıydı. Kalbi yeryüzünde ki tüm emekçiler ve ezilenler için atan biriydi. Rus, Çinli, Hintli işçi ve köylüler, aynı ölçüde Fransız metal işçisi, Fin demiryolu işçisi, Polonyalı köylü ve İtalyan balıkçı ona çok yakındı. Sosyalist devrimin lideri, yüzyıllardır sömürgeciler ve emperyalist güçler tarafından ezilen Doğu halklarının (ki bu halklar Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle birlikte dünya nüfusunun çoğunluğunu oluşturmuyordu) aktif siyasi yaşama uyanışını ve tarihi değiştirme mücadelesine girişini gözlemlemiş, buradan önemli sonuçlar çıkarmıştı.

Lenin, kapitalizmin en üst ve en son aşaması emperyalizmin Marksist açıdan ayrıntılı bir analizini yapmış ve kapitalist sistemin, insanlığı daha da büyük bir yoksulluğa sürüklese dahi, tarihin yasaları karşısında kaçınılmaz biçimde çöküşe doğru yol aldığını bilimsel olarak kanıtlamıştı. Lenin, yaşamının sonlarına doğru büyük bir coşku ve öngörüyle, *sosyalizmin kapitalizm karşısında nihai zafarını dünya ölçeğinde eksiksiz ve mutlak olarak sağlayacağını* belirtiyordu.

Lenin, daha Ekim Devrimi deklarasyonu olan barış kararnamesiyle başlayarak, genç Sovyet Cumhuriyeti'nin barış ve halkların kardeşliği için verdiği mücadelenin ön saflarındaki yerini almıştı. Zira sosyalizm, barış demektir. Sosyalist ülkelerde savaşlarla ve silah üreterek zenginleşen sömürücü sınıflar yoktur. Sosyalist sistem, derin bir hümanizmi temsil etmektedir. Dolayısıyla, Sovyet devleti, tüm dünyada barış için yılmadan mücadele etmektedir. Lenin, her iki sistem arasında "barış içinde birlikte yaşama ve rekabet" ilkesini savun-

muş ve bunu bilimsel bir temele oturtmuştur; Lenin'in ilkeleri, Komünist Partisi ve Sovyet Hükümeti tarafından gerçekleştirilmekte ve geliştirilmektedir.

Marksizm-Leninizmin ikna edici fikirleri ile Sovyetler Birliği ve sosyalist sistemin inşasında kaydedilen benzersiz başarılar, tüm insanlık tarihi üzerinde giderek artan bir etkiye sahip olmaktadır. Zaman ilerledikçe, bu etki daha da artmakta, özellikle de şimdi ülkemizde komünizmin inşası döneminde güçlenmektedir. Sosyalist düzen (insanlığın en büyük düşünürlerinin hayalini kurduğu, emekçilerin özlemle hedeflediği, yaşamın tüm maddi olanaklarını ve mutluluğunu garanti eden en adil sistem) yeryüzünde giderek daha çok insanı komünizm davasına kazanmaya devam edecektir.

SBKP'nin yeni programında, Lenin'in bilimsel öngörüsüne dayanarak şöyle denilmiştir:

Sovyet halkı komünizm meyvelerini almaya başladığında, dünyada milyonlarca insan hep bir ağızdan "Biz komünizmden yanayız!" diyecektir. Komünizm, diğer ülkelerle savaşarak değil, tersine mükemmel bir toplum örgütlenmesi modeli, üretim güçlerinin gelişmesi, insanın mutlu ve refah içinde yaşamak için ihtiyaç duyduğu her şeyin sağlanması ile halk kitlelerinin aklını ve kalbini kazanır.

Toplumsal ilerlemenin dinamikleri, tüm ülkelerde durdurulamaz bir şekilde güçlenecek ve bu gelişme, Sovyetler Birliği'nde komünizmi inşa edenlere önemli bir destek sağlayacaktır.

Toplumsal sistem olarak kapitalizm, giderek meşruiyetini kaybetmektedir, çöküşü kaçınılmazdır ve onu savunanların hiçbir çabası tarihin ileriye doğru akışını geriye döndüremeyecektir. Gelecek, komünizme aittir. Lenin'in fikirleri ve onun ebedî önderliği, insanlığın aydınlık bir gelecek ve komünizm mücadelesinde tüm emekçilere ilham vermektedir.

Lenin'in insanlık üzerindeki etkisi sonsuzdur. Lenin'i yakından tanıma şansını elde etmiş çağdaşları, onun belirgin kişilik özelliklerinin, gelecekteki komünist toplum insanının prototipini çizdiğine haklı olarak işaret etmektedirler. Kişiliğinde, büyük bir ileri görüşlülük ve bilgelik ile şaşırtıcı bir sadelik ve mütevazılık, sınıfsal düşmanlarına karşysa katı ve uzlaşmaz bir tutum ile yoldaşlarını kollayıcılık, insan sevgisi, çocuklara karşı sevgisi, halkı için duyduğu sürekli kaygı, parti davasına, işçi sınıfının davasına tutkuyla sadakati ve bu davanın doğruluğuna ve adil olduğuna derin inancı birbiriyle kaynaşmıştır.

İşçiler onun için, "aynı gerçeğin kendisi gibi" derdi.

O, yeni bir insanlık için gerçek bir liderdi.

Bu kitapta, V.İ. Lenin'in yaşamı ve yorulmak bilmeyen, inanılmaz bir emek verdiği faaliyetleri, ölümsüz yaratıcı fikirleri ve ülkemiz ve tüm dünya halkları için sürdürdüğü kahramanca yaşamı anlatılmaktadır.

SBKP Merkez Komitesi'nin kararı üzerine, SBKP Merkez Komitesi, Marksizm-Leninizm Enstitüsü ve bir dizi yazarın katkıda bulunduğu bir kolektif, asıl biyografik verilerin yanı sıra V.İ. Lenin'in yol gösterici en önemli fikirlerini de açıklama görevini üstlenerek bu biyografiyi yayına hazırlamıştır. Lenin'in paha biçilemez kuramsal mirası, sonsuza değin yaşayacak ve gelişecek Marksizm-Leninizmin öğretisidir. Bu öğreti partimizi, kardeş komünist partileri ve işçi partilerini sosyalizmin ve komünizmin önemli başarılarından dolayı dün heyecanlandırmış olduğu kadar bugün de heyecanlandırmaktadır.

Eserin bu yeni baskısında, önceki biyografilere göre Lenin'e ilişkin anılarla ilgili kaynakça daha geniş kapsamlı tutulmuştur. Lenin'in çağdaşlarının ve mücadele arkadaşlarının anıları, onu lider, yoldaş ve insan olarak karakterize eden birçok önemli gerçeği aktarmaktadır.

Kitapta, arşiv malzemeleri, monografiler ve daha önce yayınlanmış V.İ. Lenin biyografileri kullanılmıştır.

Bu baskıda, çok sayıda okurun değerli düşünceleri ve V.İ. Lenin'in yaşamı ve yaptıkları hakkında parti belgelerinin ve malzemelerinin daha derinden incelenmesiyle elde edilen yeni gerçekler dikkate alınmıştır.

Yazarlar kolektifi, V.İ. Lenin'in biyografisinin yayınlanması vesilesiyle kendi düşüncelerini ve isteklerini ileten tüm Sovyet ve yabancı okurlarına teşekkürü borç bilir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ÇOCUKLUK VE GENÇLİK YILLARI DEVİRİMCİ FAALİYETLERİNİN BAŞLANGICI

Bütününüyle Marksist kuram zemininde duruyoruz: Bu kuram, önce sosyalizmi ütopyadan bilime dönüştürdü, bu bilimi değişmez temeller üzerine oturttu ve bu bilimi geliştirmek ve tüm ayrıntılarıyla ele almak için gidilmesi gereken yolu gösterdi.

V.İ. Lenin

Vladimir İlyiç Ulyanov (Lenin), 10 Nisan (22 Nisan) 1870'te, büyük Volga nehri kıyısında yer alan Simbirsk'te (bugünkü Ulyanovsk) doğdu. Ailesi, Rasnoçinetz¹ entelijansiyasındandı. Lenin'in babası İlya Nikolayeviç Ulyanov, Astrahan'da yaşayan yoksul bir küçük burjuva ailesinden geliyordu. Gençliğinde, Çarlık döneminin halkı eğitimden mahrum bırakan koşullarını bizzat yaşamıştı. Yoksulluğa rağmen, çalışkanlığı ve olağanüstü yetenekleri sayesinde Kazan Üniversitesi'ni bitirmiş, ardından Penza ve Nijni Novgorod'daki yüksekokullarda matematik ve fizik öğretmenliği yapmıştı. Yıllar süren kusursuz hizmetlerinin karşılığı olarak 1882'de soyluluk unvanına layık görülmüştü.

İlya Nikolayeviç, yaşadığı döneme göre ilerici görüşlere sahipti. 1860'lı yılların Rus aydınlanmacılarının fikirlerine yakındı. Yüksek idealler taşıyan bu adam, halka hizmet etmeyi ve halkın eğitiminde rol almayı hayal ediyordu. 1869'da öğretmenliği bırakmış, Simbirsk vilayetinin halk okullarında önce müfettiş, sonra müdür olarak görev almıştı. Eğitime tutkuyla bağlı, işini seven ve tüm gücünü halkın hizmetine sunan gerçek bir eğitimciydi.

İlya Nikolayeviç'in eğitim alanındaki görevi, vilayet sınırlarında sürekli seyahat etmesini gerektiriyordu. Haftalarca, hatta aylarca evinden uzak kalıyor, araziye ve köyleri dolaşıyordu. Yılın her döneminde (soğuk, buzlu kış günlerinde, çamurlu yolların neredeyse geçilmez hâle geldiği ilkbahar ve yağmurlu sonbahar

1 Rusça разночинец kelimesi tam anlamıyla "sınıf dışı kişi" ya da "çeşitli sınıflardan gelen kişi" anlamına gelir. Kelime, 19. yüzyıl Rusyası'nda, soyluların dışında, rahiplerden, küçük memurlardan, öğretmenlerden, esnaftan, serbest meslek sahiplerinden vs. oluşan aydın tabakayı ifade etmekteydi. Bunlar asilzade olmayan, ama eğitilmiş ve toplumda fiktörel etkisi olan kişilerdi. 1870'lerin Raznoçinets devrimcileri dediğimizde, özellikle Narodnikler hareketine katılan, köylüler arasında ajitasyon yapmak isteyen bu yarı burjuva, yarı aydın kesim kastedilir. Bu insanlar arasında ilerici öğretmenler, küçük memurlar, gazeteciler, doktorlar, üniversite öğrencileri vardı. Çoğu sosyalizme veya devrimcilığe halkı bilinçlendirerek ulaşılacağına inanıyordu. -Türkçe ed.

aylarında) en uzak bölgelere gidiyor, okullar açıyor, köylü çocuklarının derslere katılabilmesi için öğretmenlere yardım ediyordu. Bu hiç kolay bir iş değildi; İlya Nikolayeviç'in hem sağlığını hem gücünü yitirmesine yol açmış, ona ağır bir bedel ödetmişti. Okulların açılmasını engellemeye çalışan memurlar, büyük toprak sahipleri ve Kulakların (zengin köylülerin) direnişiyle de mücadele etmek zorundaydı. Geri kalmış köylülerin cehaleti ve önyargılarını aşmak, onları eğitimin gerekliliği ve önemi konusunda ikna etmek de oldukça zordu.

İlya Nikolayeviç, dönemin dalkavuk, kariyerist, halkı küçümseyen memur anlayışından uzak, gerçek bir demokrat kişilikti. Köylüleri dinleyen, ister bir evin önündeki toprakta duvara yaslanarak otursun, ister köy meclislerinde konuşmalar yapsın, onlarla dostluk kuran bir insandı.

Volga bölgesinde yaşayan Rus olmayan halkların eğitimi onun için büyük önem taşıyordu. O dönem Çarlık tarafından baskı altına alınmış ve geri bırakılmış bu halkların aydınlanması için yoğun çaba harcamış, onlara saygıyla ve anlayışla yaklaşmış, halk okullarının açılması için uğraşmıştı.

İlya Nikolayeviç'in bu yoğun çabaları zamanla meyvesini verdi; yaklaşık yirmi yıllık bir çalışmanın ardından Simbirsk vilayetindeki okul sayısı kayda değer biçimde arttı. "Ulyanovcu" lakabıyla anılan çok sayıda ilerici halk öğretmeni yetiştirdi.

Vladimir İlyiç'in annesi Maria Aleksandrovna, bir doktorun kızıydı. Köyde yetiştiği için yalnızca ev işlerine yönelik bir eğitim almıştı. Ailesi kalabalık olduğu için (babası çok çocuklu bir aileye bakıyordu), eğitime devam edememişti. Bu yüzden hayatı boyunca bunun eksikliğini hissetti. Ancak çok yetenekliydi: birçok dil biliyor (bunları ileride çocuklarına da öğretecekti), müzikle ilgileniyor ve iyi piyano çalıyordu. Bilgili bir kadındı. Daha sonra kendi çabasıyla çalışıp öğretmenlik sınavlarına dışarıdan girerek başarıyla geçti. O da İlya Nikolayeviç gibi eğitime ilgi duyuyordu. Ancak bir okulda görev alamıyordu; çocuklarının eğitimi ve ev işleri tüm zamanını alıyordu.

EVDE VE OKULDA

Ulyanov ailesinde her zaman birlik ve sevgi hâkimdi. İlya Nikolayeviç, karısına ve çocuklarına son derece bağlı, örnek bir aile babasıydı. Ailenin altı çocuğu vardı: Anna, Aleksandr, Vladimir, Olga, Dimitri ve Maria. Anne ve baba, çocuklarına çok yönlü bir eğitim vermeye çabalamış; onları dürüst, çalışkan ve halkın ihtiyaçlarına duyarlı bireyler olarak yetiştirmişlerdi. Bu ailenin tüm çocuklarının ileride devrimci olması bir tesadüf değildi.

Anne ve babalarının örnek kişilikleri, çocuklar üzerinde derin izler bırakmıştı. Onlar, babalarının halkın eğitimi için gösterdiği çabayı, kendi çıkarlarından ve sorumluluklarından asla ödün vermeyişini ve her yeni köy okulunun açılışının ona nasıl büyük bir sevinç verdiğini yakından gözlemlemişlerdi. İlya Nikolayeviç'in tüm yaşamı; dinmeyen enerjisi, tutkularına adanmışlığı, sade insanlara gösterdiği

özen ve her konuda sergilediği tevazu, çocuklarının gelişiminde belirleyici bir rol oynamıştı. Aile üzerindeki derin etkisi ve çocuklarının ona duyduğu büyük sevgi, bu örnek kişiliğin ne denli güçlü bir iz bıraktığının göstergesiydi.

İlya Nikolayeviç, çocuklarının eğitiminde devrimci demokrat N.A. Dobrolyubov'un pedagojik görüşlerini esas almıştı. Onlara güçlü bir irade kazandırmaya, öğrenme isteklerini artırmaya, hayatı anlamaya yöneltmeye çalışmış; kendi benliklerinden ve davranışlarından taviz vermemeyi, dürüstlüğü ve doğru olanı sevmeyi öğretmişti.

Gençliğinde benimsediği yüksek idealleri hayatı boyunca korumuştur. Çoğu zaman çocuklarına, çok sevdiği şair N.A. Nekrasov'un şiirlerinden parçalar okurdu.

Petraşevski grubu² üyesi ve şair A.N. Pleşçeyev'in yasaklanmış olan bir şiirini ezgiyle söyler; özellikle de şu dizesini vurgular:

Düşüncede kardeşiz,
İkimiz de öç almanın gerekliliğine inanıyoruz,
Mezara değin,
Yurdumuzu düşmandan koruyacağız.

Çocuklar, babalarının ruhunun bu şarkıda can bulduğunu ve şiirin sözlerinin onun için kutsal bir anlam taşıdığını hissederdi. İlya Nikolayeviç, çocuklarının okulda başarılı olmasından büyük mutluluk duyar; onları daha da ileri gitmeye, daha büyük başarılar kazanmaya teşvik ederdi. Beyhude işlerden hoşlanmaz, çocuklarını da bu anlayışla yetiştirirdi. İş dışında kalan tüm zamanını ailesine ayırırdı. Varlığı çocukların özgürce davranmalarını engellemezdi; sorularını yanıtsız bırakmaz, anlamadıkları konuları sabırla ve tekrar tekrar açıklardı. Neşeli yapısıyla çocuklarıyla kurduğu iletişimde daima canlı ve etki-leyici bir dil kullanırdı.

Maria Aleksandrovna ise olağanüstü bir eğitim yeteneğine sahipti. Çocuklarına karşı arkadaşça, sakin ve anlayışlı bir tutum içindeydi; onların özgürlüklerini gereksiz yere kısıtlamaya kalkışmazdı. Ancak aynı zamanda disiplinliydi. Dakikliği, tutumluluğu, alçakgönüllülüğü ve ilgilendiği her işte gösterdiği özen, çocuklarına da yansımıştı. Dış görünüşü narin olsa da cesur, özverili ve sabırlı bir kadındı. Bu özelliklerini, daha sonra ailenin yaşayacağı en zorlu dönemlerde bile sergileyecekti.

Aile içindeki ilişkiler ve evdeki eğitim ortamı, çocukların zihinsel ve karakter gelişiminde son derece olumlu bir rol oynamıştı. Anne ve baba, çocuklarını baskı altında tutmaz, tersine onları cesaretlendirirdi. Küçük Volodya³ ailesiyle birlikte yazı Kokuşkino köyünde geçirirken, okula kestirmeden gitmek için pen-

2 Petraşevski grubu, 1840'lı yılların ortalarında Petersburg'da ortaya çıktı. Grupta ilerici Rus entelektüelleri yer alıyordu. Liderleri M.V. Butaşeviç-Petraşevski, Fransız ütopyacı sosyalist Charles Fourier'in taraftarıydı. Petraşevski taraftarlarının siyasi görüşleri aynı değildi; ama çoğu Çar'ın egemenliğine ve köleliğe karşı çıkıyordu. -*Almanca ed.*

3 Volodya: Vladimir adının kısaltılmış hâli. -*Almanca ed.*

cereden dışarı çıkmak istediğinde engellenmez, aksine, babası onun zarar görmemesi için pencerenin iç ve dış kısmına küçük tahtadan tabureler yerleştirerek çıkmasını kolaylaştırır.

Bir gün çocuklar, bir aile dergisi çıkarmaya karar verdiler. Hep birlikte ellerinden gelenin en iyisini yaparak bu işle uğraştılar. Elle yazılmış, ailenin eğlenceli anılarından ve olaylarından ilham alan, karikatürlerle süslenmiş bu dergi onların büyük keyif aldığı bir uğraşa dönüştü. Anne ve babaları da bu dergiyi heyecanla okur, içerikle ilgili tartışmalara coşkuyla katılırlardı. Çocukların kitap seçimlerine yön verir, onları çeşitli dergilere abone yaparlardı. Aile fertleri çoğu zaman ilgi çekici bir kitabı birlikte okumak için bir araya gelirdi.

İlya Nikolayeviç ve Maria Aleksandrovna, çocuklarını çalışkan olmaya teşvik ederdi. Daha küçük yaşlardan itibaren çocuklar kendi işlerini kendileri yapmaya ve büyüklerine yardım etmeye alışmışlardı. Kızlar hem kendi kıyafetlerinin hem de erkek kardeşlerinin giysilerinin temiz ve düzenli olmasına dikkat ederdi. Ulyanovların evinde, Maria Aleksandrovna'nın büyük bir sevgiyle baktığı geniş bir bahçe vardı; çocuklar da bu bahçede yapılan işlerde annelerine yardımcı olurlardı. Yaz aylarında iki büyük tekneyi suyla doldurmak gerekirdi. Bu iş için çocuklardan biri kuyudan su çeker, diğerleri ise kova, güğüm ve testilerle suyu taşırdı. Tüm bunlar neşe ve uyum içinde gerçekleştirilirdi. Ailece dışarıda, çardakta çay içmek büyük keyifti. Saşa semaveri getirir, diğerleri sandalyeleri ve bardakları hazırlardı. Çaydan sonra kızlar annelerine bulaşıktaki yardım eder, oğlanlar sandalyeleri toplardı. Bu işleri zorunluluk olarak değil, zevkle yaparlardı.

Volodya Ulyanov'un çocukluğu sevinç ve neşe içinde geçmişti. Canlı, sağlıklı ve hayat dolu bir çocuktur. Dış görünüşü babasına çok benzerdi; aynı zamanda onun neşeli ve hoşsohbet karakterini de almıştı. Çocuklar arasında oyunları başlatan ve şakalar yapan genellikle o olurdu. Akrabalarının aktardığına göre, oyunlarda adaletliydi ve kavgadan hoşlanmazdı. Oyunlar tartışmaya dönüştüğünde, "Bu artık oyun değil, zorbalık. Ben yokum!" derdi. Öğrenmeye karşı büyük bir merakı vardı; beş yaşında okumayı öğrenmiş ve vaktinin büyük bir kısmını kitap okuyarak geçirmişti.

Volodya 9 yaşından 17 yaşına kadar Simbirsk Lisesine devam etti. Daha o yıllarda, ailesinden aldığı disiplin ve titizlik davranışlarında açıkça görülüyordu. Her sabah saat tam 7'de kendi kendine uyanır, hemen yıkanır ve yatağını toplardı. Kahvaltıdan önce ödevlerini gözden geçirir, saat 8.30'da okulda olurdu. Okul yolu üzerinde birçok ev sıralıydı; her gün aynı düzen içinde yürürdü ve bu alışkanlığını sekiz yıl boyunca bozmamıştı.

Lisedeyken Volodya'nın yetenekleri ve çalışkanlığı hemen dikkat çekmişti. Enerjik, öğrenmeye hevesli ve derslerini ciddiye alan yapısıyla okulun en başarılı öğrencisi olmuştu; yıl sonunda en yüksek notları alan oydu. Ciddiyeti, başladığı işi mutlaka tamamlama alışkanlığı, neşeli ve içten tavırları, arkadaşlarına karşı dürüstlüğü ve yardımseverliğiyle öne çıkan bir öğrenciydi. Ayrıca iyi bir yüzücü, patenci ve satranç oyuncusu olarak da tanınırdı.

DEVİRİMCİ FİKİRLERİNİN ŞEKİLLENİŞİ

Vladimir Ulyanov'un çocukluk ve gençlik yılları, Çarlık Rusyası'nın gerici atmosferi içinde geçti. Düşünce özgürlüğü baskı altındaydı, ilerici her fikir susturuluyordu. Lenin daha sonra bu dönemi “keyfi, anlamsız ve gerici” olarak tanımlayacaktı. Dönemin koşulları nedeniyle özgür düşünceye sahip bireyler eğitim kurumlarından dışlanıyordu. Bu nedenle Lenin'in lise yılları, onun toplumsal ideallerinin şekillenmesinde doğrudan bir katkı sağlamadı.

Ancak Lenin'in dünya görüşü, ailesinin eğitici ve aydın karakteri, özellikle annesi ve babasından aldığı değerler ile şekillendi. Okuduğu devrimci-demokrat eserler ve halkla kurduğu temas, bu gelişimi besledi. En çok etkilendiği kişi ise ağabeyi Aleksandr'dı. Küçük yaşlardan itibaren Vladimir'in gözünde Aleksandr tartışmasız bir otoriteydi. Onun davranışları, düşünme biçimi, çalışkanlığı küçük kardeşi için bir modeldi. Hangi durumda nasıl davranması gerektiğini düşündüğünde Vladimir genellikle tek bir yanıt verirdi: “Saşa gibi...” Bu benzemek isteği zamanla bilinçli bir özdeşleşmeye dönüştü. Marx'ın *Kapital*'iyle de ilk kez ağabeyinin kitapları aracılığıyla tanıştı.

Aleksandr Ulyanov, sıra dışı ve yetenekli bir gençti. Çocukluğundan itibaren güçlü bir iradeye ve yüksek ahlaki değerlere sahipti. Anna İlyiniçna anılarında, “Saşa olağanüstü ciddi, düşünceli ve sorumluluk sahibi bir gençti” diye yazar. “Sağlam karakteri en belirgin özelliği idi. Ama aynı zamanda adil, ince ruhlu ve şefkatli idi; küçük kardeşleri onu çok severdi. Volodya, ağabeyini örnek alırdı...”⁴

Aleksandr Ulyanov'un ahlaki karakteri ve topluma hizmet idealleri, lisede yazdığı “Topluma ve Devlete Faydalı Olmak İçin Ne Yapmak Gerekir?” başlıklı yazısında açıkça görülmektedir:

Topluma yararlı olabilmek için insanın dürüstlüğü ve çalışkanlığı öğrenmiş olması gerekir; ancak çalışmalarıyla büyük sonuçlar elde edebilmesi için mantığa ve bilgiye de ihtiyaç duyar... İnsanlara karşı dürüst olma ve görev bilinci, genç yaşta kazandırılmalıdır. Çünkü kişinin hangi alanda çalışacağını ve bu seçimde toplumsal faydayı mı, yoksa bencil çıkarlarını mı gözeteceğini bu kanaatler belirler...

Çalışma arzusu, kolay ve anlamsız işlere değil, aksine ilk bakışta aşılabilir gibi görünen engellere yönelmelidir. Topluma gerçekten faydalı olabilmek için, hem dış koşullardan hem de insanın kendi eksiklik ve zayıflıklarından kaynaklanan engellerden kaçmayan biri olmak gerekir. Bunun için insan, iradesine hâkim olmayı öğrenmeli, sağlam ve boyun eğmez bir karakter geliştirmeye çabalamalıdır.⁵

Vladimir İlyiç, daha ilk gençlik yıllarında yaşamı dikkatle gözlemlemeye başlamıştı. Samimi ve dürüst biriydi; yalan ve ikiyüzlülüktan nefret ettiği için dinle tüm bağını koparmıştı. Bu kopuş, onu derinden etkileyen bir olayın ardından gerçekleşmişti. Bir gün İlya Nikolayeviç, eve gelen bir misafirle sohbet ederken çocuklarının kiliseye gitmek istemediğini anlatmıştı. Misafir, Vladimir'e

4 Anna İlyiniçna, *Kardeşimiz Volodya*, Berlin 1956, s. 15.

5 Aleksandr İlyiç Ulyanov ve 1 Mart 1887 Olayı, Toplu Cilt, Moskova-Leningrad 1927, s. 126-7, Rusça.

bakarak, “Onu öyle bir döveceksin ki!” demişti. Genç Vladimir, öfkeyle evden fırlamış ve boynundaki haçı koparıp atmıştı.

Yaşamı titizlikle inceleyen Vladimir Ulyanov, halkın ne denli yoksul yaşadığını, işçi ve köylülerin nasıl ezildiğini ve sömürüldüğünü görüyordu. Babasının köylerde karşılaştığı geriliği, cahilliği, kurumların keyfi tutumlarını ve köylülerin sefaletini anlattığı sohbetleri dikkatle dinlerdi. Emekçilerle olan ilişkisinde, Rus olmayan halkların (Çuvaşlar, Mordvinler, Tatarlar, Udmurtlar ve diğerleri) ne kadar hukuksuz, aşağılanmış bir yaşam sürdüğünü de görüyordu. Lenin’in yüreği, halkı ezenlere karşı büyüyen bir nefretle doluydu.

Her zaman ezilen halkların yanında olan genç Lenin, lise son sınıftayken Çuvaş kökenli bir okul öğretmeni olan N.M. Oçotnikov’a ders vererek onu bitirme sınavına hazırlamıştı. Yüksek matematikte son derece yetenekli olan Oçotnikov, üniversiteye girme hayali kuruyordu. Ancak diploma alabilmek için eski diller de dâhil çok sayıda alanda sınava girmesi gerekiyordu. Bu dilleri kendi başına öğrenmesi çok zordu ve özel ders alacak parası yoktu. Onun çaresizliğini öğrenen Vladimir İlyiç, hiçbir karşılık beklemeden onu sınava hazırlamayı üstlendi ve bir buçuk yıl boyunca haftada üç kez ders verdi. Sonuçta Oçotnikov sınavı kazandı ve üniversiteye başladı.

Vladimir İlyiç, kendisini harekete geçiren sorulara yanıt ararken çok kitap okurdu. A.S. Puşkin, M.Y. Lermontov, N.V. Gogol, İ.S. Turgenyev, N.A. Nekrasov, M.Y. Saltıkov-Şchedrin ve L.N. Tolstoy’un eserleri en sevdiklerindendi. V.G. Belinski, A.İ. Herzen, N.G. Çernişevski, N.A. Dobrolyubov ve D.İ. Pisarev’in yazılarındaki devrimci ruhu içselleştirmişti. Bu devrimci demokratların eserleri, onda Çarlık Rusyası’nın sosyal ve siyasal düzenine karşı bir nefret uyandırmış ve devrimci fikirlerinin oluşmasına katkıda bulunmuştu. Genç Lenin, *Iskra* [Kıvılcım] dergisindeki şiirleri okurken heyecanlanırdı. Bu toplumsal hiciv dergisi, Orta Çağ gericiliğine ve aristokrat-burjuva liberalizmine karşı devrimci demokrat eğilimin en önemli yayın organlarından biriydi.

Onun devrimci anlayışı, okul için hazırladığı yazılarda da görülüyordu. Ulyanov’un yazıları, lisenin müdürü F.M. Kerenski (Sosyal Devrimcilerden A.F. Kerenski’nin babası) tarafından sürekli örnek gösteriliyordu. Ancak bir gün müdür onu şu sözlerle uyarmıştı: “Hangi baskı altındaki sınıflardan söz ediyorsunuz? Bu da nedir?”

Lenin daha sonra Krupskaya’ya, o dönemde düşüncelerini paylaşacak birini bulmakta zorlandığını anlatmıştır. Bir keresinde sınıf arkadaşlarından birinin devrimci düşüncelere sahip olduğunu sezmiş ve onunla konuşmak istemişti. Sviyaga’ya gidiyorlardı. “Ancak konuşma gerçekleşmedi. Lise öğrencisi kariyer planlarından bahsediyor, iş bulmaya ve yükselmeye yardımcı olacak bir meslek seçmek gerektiğini söylüyordu. İlyiç, ‘Ben de düşündüm ki, bu adam bir kariyerist; devrimci değil’ dedi. Ve konuşmayı orada kestim.”⁶

6 N.K. Krupskaya, *İşte Lenin*, Berlin, 1970, s. 43.

Vladimir İlyiç genç yaşta ağır sınavlarla karşılaştı. Ocak 1886'da babası İlya Nikolayeviç 54 yaşında aniden hayatını kaybetti. Aile bu şoku atlatamadan, 1 Mart 1887'de Petersburg'da Aleksandr Ulyanov, Çar III. Aleksandr'a yönelik bir suikast hazırlığına katıldığı için tutuklandı. Ardından Petersburg'da üniversite öğrenimini sürdüren Anna Ulyanova da gözaltına alındı.

Ailesi, Aleksandr İlyiç'in devrimci faaliyetlerinden haberdar değildi. Petersburg Üniversitesi'nde başarılı bir öğrenciydi. Zooloji ve kimya alanındaki çalışmaları, önemli bilim insanlarının ilgisini çekmişti. Üçüncü sınıfta yazdığı bir zooloji çalışmasıyla altın madalya kazanmış, öğretim üyesi olarak atanmıştı. Ailesiyle geçirdiği son yaz tatilinde, tüm zamanını doktora tezine ayırmıştı. Bilim yolunda ilerleyecek gibi görünüyordu. Ancak Petersburg'da devrimci gençlik çevrelerine katılmış, işçiler arasında siyasal propaganda yapmaya başlamıştı. Fikrî olarak Narodnizmden Marksizme doğru yönelmekteydi.

Ulyanovların bir akrabası, Aleksandr ve Anna'nın Simbirsk'te tutuklandığını yazmıştı. Haberi annesi Maria Aleksandrovna'ya doğrudan vermemek için, ailenin yakın dostu V.V. Kaşkadamova'ya iletmişti. Kaşkadamova, Vladimir'in okuldan çıkıp hemen kendisine gelmesini istemişti. Anılarında, mektubu ona okuduğunda "İlyiç kaşlarını çattı, uzun süre sustu" diye yazar. "Bu ciddi bir durum. Saşa için kötü sonuçlar doğurabilir."⁷ Vladimir'e düşen, bu acı haberi annesine vermek ve ona destek olmaktı.

Tutuklama haberi kısa sürede şehirde yayılmıştı. Daha önce görüşülen tüm tanıdıklar ve Simbirsk'teki liberal çevreler Ulyanov ailesinden uzaklaşmaya başladı. Lenin, liberal entelijansiyanın korkak yüzüyle ilk kez o zaman karşılaştı.

Maria Aleksandrovna, Aleksandr ve yoldaşları mahkemeye çıkarıldığında oradaydı. Oğlunun, Çarlığı açıkça suçlayan ve sosyalizmin tarihsel olarak kaçınılmaz zaferine olan inancını dile getiren cesur konuşmasını dinledi. Kızı Anna'ya şöyle diyordu: "Saşa'nın konuşması beni şaşırttı: öylesine ikna edici, öylesine etkileyici bir konuşmaydı ki... Böyle konuşabileceğine inanmazdım. Ama onu dinlemek, sonuna kadar salonda kalmak bana çok zor geldi, dışarı çıkmak zorunda kaldım."

21 yaşındaki Aleksandr Ulyanov, 8 Mayıs 1887'de Çar'ın cellatları tarafından asılarak idam edildi. Kardeşinin ölümü Lenin'i derinden sarstı, ama devrimci fikirlerini daha da güçlendirdi. Anna İlyiniçna Ulyanova-Yelizarova, kardeşi hakkında şunları yazmıştı: "Aleksandr İlyiç kahramanca öldü; bedeninden süzülen her damla kan, Vladimir'in devrim ateşini daha da körükleyecekti."⁸

Vladimir İlyiç, kardeşinin yüce anısı önünde saygıyla eğiliyor, ama onun seçtiği bireysel terör yolunu reddediyordu: "Hayır, böyle bir yoldan gitmeyeceğiz... Böyle bir yolu izleyemeyiz!"

Bu acı dolu günlerde genç Vladimir öfkesini bastırmaya ve direnmeye çalıştı. Derin acısına rağmen okula devam etti ve mezuniyet sınavını başarıyla geçti.

7 Aleksandr İlyiç Ulyanov ve 1 Mart 1887 Olayı, s. 274, Rusça.

8 Anna İlyiniçna, Kardeşimiz Volodya, s. 21.

Sınıfın en genç öğrencisi olmasına rağmen, sınavı geçenler arasında altın madalyayı kazanan o oldu. Okul yönetimi, “vatan haininin kardeşine” madalya verilip verilmemesi konusunda tereddüt yaşadı. Ancak Vladimir İlyiç’in olağanüstü yeteneği ve bilgisi o denli belirgindi ki, ödülü vermemek mümkün değildi. Okul müdürü onun için şunları yazmıştı: “Çok yetenekli, daima çalışkan ve dakik biri. Ulyanov okulun en iyi öğrencisiydi ve mezuniyetindeki başarısı, gelişimiyle birlikte değerlendirildiğinde, altın madalyayı en çok hak eden öğrenci oydu.”⁹

İLK DEVRİMCİ FİKİRLERLE TANIŞMA

1887’nin sonunda Ulyanov ailesi Simbirs’k’ten ayrıldı. Ağustos ayına kadar Kazan’a 40 verst uzaklıktaki Kokuşino köyünde (bugünkü Lenino), Maria Aleksandrovna’nın babasından miras kalan bir evde yaşamaya başladılar. Daha sonra ise Vladimir İlyiç’in hukuk fakültesine kaydolduğu Kazan’a taşındılar. Vladimir İlyiç, devrimci mücadeleye kendini tümüyle adanmak amacıyla toplum bilimleri okumayı hedefliyordu. “Şimdi böyle bir zaman, şimdi hukuk bilimi ve ekonomi politik okumanın zamanı”¹⁰ diyordu.

Vladimir İlyiç üniversiteye hemen kabul edilmedi. Üniversite yönetimi, onun kaydını yapmaktan, sorumluluk almaktan çekiniyordu. Başvuru dilekçesinin altına “bir derece alana dek ertelenecek” notu düşülmüştü. Ancak Simbirs’k Lisesi’nden parlak bir derece ile mezun olduktan sonra üniversiteye kabul edildi.

Kazan Üniversitesi’nde öğrenim görürken, illegal Samara-Simbirs’k yerel topluluğunun aktif üyesi oldu. Tüm öğrenci örgütlerinin yasaklandığı bir dönemde, Çarlık kurumları bu tür yerel toplulukları da yakından izlemeye almıştı. 1884 tarihli üniversite yönetmeliğine göre bu topluluklara üye olmak, üniversiteden atılma cezasını gerektiriyordu. Rusya üniversitelerinde casusluk ve muhbirliğin egemen olduğu bir dönem yaşanıyor. Vladimir İlyiç, ilerici öğrencilerle ilişki kurmuş ve polisin “aşırı derecede zararlı” olarak nitelendirdiği devrimci çevrelerin içinde aktif biçimde yer almıştı.

Öğrenciler, üniversitelerdeki polis rejimine karşı kararlı bir tavır almıştı. 4 Aralık 1887’de Kazan Üniversitesi’nin toplantı salonunda yapılan bir öğrenci toplantısında, baskıcı üniversite yönetmeliğinin kaldırılması, öğrenci birliklerinin kurulması, okuldan atılan öğrencilerin geri dönmesi ve bu atılmalarla sorumlu kişilerin yargılanması talep edildi. Vladimir İlyiç bu eyleme katılanlar arasındaydı. Kazan Eğitim Bölgesi İdaresi, daha sonra Halk Eğitim Teşkilatına gönderdiği raporda, Ulyanov’un “toplantı salonuna giren ilk grupta” olduğunu bildirdi. Üniversite müfettişi ise onu “ön sıralarda gördüğü en aktif katılımcılardan biri, çok heyecanlı biri olarak” tanımlayarak, “yumruklarını sıkmış haldeydi” ifadelerini kullandı. Toplantıdan çıkarken öğrenci kimliğini ilk teslim edenlerden biri de oydu.

9 *Molodaya Gvardiya* [Genç Muhafızlar], 1924, no. 1, s. 89.

10 N. Veretennikov, *Volodya Ulyanov*, Moskova 1960, s. 60, Rusça.

Öğrencilerin devrimci tavrı Kazan makamlarını ciddi şekilde rahatsız etmişti. Üniversitenin yanındaki binanın girişinde, bir tabur asker hazır bekletiliyordu.

Lenin bu gelişmelere karşı bir protesto olarak üniversiteden ayrılmaya karar verdi. 5 Aralık'ta rektöre sunduğu dilekçede şu ifadeler yer alıyordu: "Üniversitede şu anki koşullarda öğrenimimi sürdürmeyi olanaklı görmediğim için, sayın ekselanslarından Kazan Devlet Üniversitesi öğrenciliğimin iptal edilmesi için talimat vermesini rica ediyorum."¹¹

Lenin, Kazan Valisi'nin talimatı üzerine tutuklandı ve cezaevine gönderildi. Cezaevine götürülürken, Lenin ile ona eşlik eden polis komiseri arasında ilginç bir diyalog yaşandı. Komiser, nasihat verir gibi, "Ne diye ayaklanıyorsunuz ki oğlum? Önünüzde bir duvar var görmüyor musunuz?" dedi. Genç adam ise korkusuzca şu yanıtı verdi: "Evet, bir duvar var, ama yıkılmak üzere olan bir duvar; çarpıyorsun ve yıkılıyorsun!"¹²

Tutuklu öğrenciler, cezaevinde görüşlerini ve geleceğe dair planlarını birbirleriyle paylaşıyordu. Lenin, arkadaşlarının, "Cezaevinden çıktıktan sonra ne yapmayı düşünüyorsunuz?" sorusuna, kendisi için tek bir yol bulunduğunu, bunun da devrimci mücadele yolu olduğunu söylemişti. 5 Aralık'ta Vladimir İlyiç ve toplantıya aktif biçimde katılan diğer öğrencilerin üniversiteyle ilişkisi kesildi. Lenin'in Kazan'da yaşaması da yasaklandı ve 7 Aralık'ta Kokuşino köyüne sürgün edildi. Aynı zamanda gizlice polis takibine de alındı. Üzeri kapalı bir arabada, polis eşliğinde kentin dışına kadar götürüldü.

17 yaşındaki Lenin, devrimci mücadele yoluna işte böyle adım attı.

Genç adam köye kadar jandarmalar eşliğinde götürülmüş olmasına rağmen, polis teşkilatının müdürü, Kazan vilayetinin jandarma yönetimine şu emri ilettili: "Layış bölgesindeki Kokuşino'ya sürgün edilen Vladimir İlyiç'in mutlaka gizli göz hapsinde tutulması emrini verin."

Vladimir İlyiç sürgün günlerinde yoğun bir biçimde toplumsal, politik, ekonomik ve istatistik kitapları okuyordu. Akrobaları ona Kazan'dan, kütüphanelerden seçtikleri kitap ve dergileri gönderiyordu. Bu döneme ilişkin bir anısı daha sonra şöyle anlatacaktı: "Kazan'dan köye sürgün edildiğim yıl, daha sonraları Petersburg ve Sibirya cezaevlerinde bile okumadığım kadar çok kitap okudum. Sabahın erken saatlerinden akşamın geç saatlerine kadar okuyordum."¹³

Genç Lenin son derece disiplinli çalışırdı. Üniversiteye dair ders malzemeleri dışında, *Sovremennik* [Çağdaş], *Oteçestvenniye Zapiski* [Anayurt Notları], *Vestnik Yevropi* [Avrupa Postası], *Ruskoye Bogatsvo* [Rus Zenginliği] gibi dergileri, *Ruskiye Vedomosti* [Rusya'dan Haberler] gazetesini ve özellikle Nekrasov'un edebî eserlerini okurdu. En çok sevdiği yazarlar olan Çernişevski

11 V.İ. Lenin, *Bütün Eserleri*, 5. baskı, c. 1, s. 551, Rusça.

12 N.K. Krupskaya, *V.İ. Lenin Üzerine Anılar*, 1. Bölüm, Moskova 1956, s. 267, Rusça. Krupskaya'nın, *Reminiscences of Lenin* (1933) adıyla İngilizce edisyonundan çevrilmiş anılarını Türkçe okumak isteyenler için, bkz. Nadejda Krupskaya, *Lenin'den Anılar*, çev. Özlem Kaşar, Yordam Kitap, İstanbul 2020.

13 *Voprosi Literaturi* [Edebiyat Soruları], 1957, no. 8, s. 155.

ve Dobrolyubov'u defalarca okur, özetler çıkarırdı. Yoğun bir şekilde, büyük Rus devrimci demokrasi Çernişevski'nin sınıf mücadelesi ruhunu taşıyan, köylü devrimi fikrini ve Çarlık rejimini yıkma mücadelesini anlatan, köleliğin kaldırılması için yazdığı materyalist ve sosyalist içerikli yazılarını inceliyordu. Sansüre rağmen bu tür eserlerin gerçek devrimcileri yetiştirmek açısından taşıdığı önemi sürekli vurguluyordu.

Lenin, idam edilen ağabeyinin en sevdiği kitaplardan biri olan Çernişevski'nin *Nasıl Yapmalı?* adlı romanından derin biçimde etkilenmişti. Çernişevski bu romanında, teorik yazılarındaki sosyalist fikirleri edebî bir dille işlerken, Rus edebiyatında halkın özgürlüğü ve mutluluğu için mücadele eden devrimci figürü yaratan ilk kişi olmuştu. Vladimir İlyiç, bu kitaptan o kadar etkilenmişti ki, 1888 yazında, her okuyuşunda yeni düşünceler keşfettiği bu romanı birkaç hafta içinde tam beş kez okumuştur (bu kitapla ilk tanışıklığı 14-15 yaşlarına dayanıyordu). Daha sonra, Çernişevski'nin kendisinde "bir şeyler uyandırdığını" söylemiş ve gençliğinde ona bir mektup yazdığını da belirtmişti.

MARKSİST ÇALIŞMA GRUBU

Lenin yaklaşık bir yıl boyunca sürgünde yaşadı. 1888 sonbaharında Kazan'a dönmesine izin verilmişti, ancak üniversiteye girişine izin çıkmamıştı. Kazan Eğitim Bölgesi İdari Makamı, Lenin'in üniversiteye geri dönmesine karşı çıkarak Halk Eğitim Teşkilatına şöyle yazmıştı: "...Mükemmel derecede yetenekli ve bilgili olmasına rağmen, şimdilik ahlaki ve siyasi açıdan güvenilir bir insan olarak görülmemektedir." Yazının altına şu not düşülmüştü: "Bu Ulyanov denilen kişi, kardeşi değil mi? Üstelik Simbirsk Lisesi'nden! Hiçbir şekilde kaydı yapılamaz!"

Rusya'da öğrenimine devam etmesi mümkün olmadığından, Vladimir İlyiç yurt dışına çıkıp eğitimini orada sürdürmek için başvuruda bulunmuştu. Ancak bu da reddedilmişti. Çünkü Kazan Valisi, polis teşkilatından şu emri almıştı: "Vladimir Ulyanov'a pasaport verilmeyecek!"

Kısa bir süre sonra Lenin, N.Y. Fedoseyev tarafından kurulan Marksist Çalışma grubuna katıldı. O dönemde Kazan'da pek çok illegal devrimci çevre örgütlenmişti. Bu çevrelerde Karl Marx ve Friedrich Engels'in illegal olarak yayılan, elle çoğaltılmış çeviri eserleri okunup tartışılıyor, G.V. Plehanov'un Narodnizm karşıtı yazıları üzerine hararetli tartışmalar yapılıyordu.

Devrimci entelektüeller o dönemde hâlâ Narodniklerin ideolojik etkisi altındaydı. Kapitalizmin Rusya'da yabancı ve sadece tesadüfi bir olay olduğunu; sosyalizme ancak köy cemaatleri aracılığıyla ulaşılabileceğini öne süren Narodniklerin idealist ve tarih dışı iddiaları, bireysel terörü politik mücadelenin aracı olarak savunmaları entelektüel çevrelerde oldukça popülerdi. Lenin bu konuda sonraları şöyle diyecekti:

Hemen hepsi, gençliklerinde terörist kahramanlara hayranlık duymuşlardı. O kahramanlık geleneklerinin büyüleyici etkisinden kurtulmak için bir savaşım gerekti

ve bu savaşıma, Narodnaya Volya'ya [Narodnizm] sadık kalmaya kararlı ve genç sosyal demokratların derin bir saygı duydukları kimselerle olan kişisel ilişkilerin kesilmesi eşlik etti.¹⁴

Lenin ise Narodnik fikirlere “hiçbir zaman hevesli değildi”. Ablası şöyle demişti: “Bu akıma asla kapılmamıştı... 1888 sonbaharından itibaren, o sıralar ciddi biçimde ilgilendiği Marx hakkında tutkulu konuşmalarını ve Narodnik yanlısamlara karşı şüpheli tavrını hatırlıyorum.”¹⁵

Narodniklerin görüşleri somut gerçeklikle açıkça çelişmekteydi. 1861’de toprak köleliği kaldırıldıktan sonra Rusya’da kapitalizm hızla gelişmeye başlamıştı. Petersburg’da, ülkenin merkezinde, güneyinde ve Ural bölgesinde fabrikalar açılıyor, işyerleri çoğalıyordu. Demiryolları merkezin dışına kadar yayılmıştı. Rusya’da proletarya niteliği taşıyan büyük bir devrimci güç ortaya çıkmıştı. Henüz kendi gücünün bilincine varamamış işçi sınıfı, büyük toprak sahiplerine ve burjuva düzenine karşı mücadeleye girişmişti. Kendiliğinden grevler yapılıyor, ilk proleter örgütler kuruluyordu.

1883’te yurt dışında, G.V. Plehanov liderliğinde ilk Rus Marksist örgüt olan Emeğin Kurtuluşu kurulmuştu. Bu örgüt Rusya’da bilimsel sosyalizm fikirlerinin, Narodniklere karşı verilen ideolojik mücadelede ve ekonomik durumun Marksist bakış açısıyla açıklanmasında çok büyük bir rol oynuyordu. O dönem Marksist çevrelerde büyük ilgiyle okunan ve tartışılan Plehanov’un *Sosyalizm ve Politik Mücadele* ile *Fikir Ayrılıklarımız* gibi eserleri çok önemliydi. Bu eserlerde Marksist yöntem, ilk kez Rusya’ya sistemli biçimde uygulanıyor ve sansürsüz olarak yurt dışında basılıyordu. Lenin’in de vurguladığı üzere, Emeğin Kurtuluşu Rusya’da sosyal demokrasiyi teorik düzlemde kurmuş, işçi hareketine yönelik ilk adımı atmıştı.

Rusya’da Marksist kimliğini ilk açıklayan devrimcilerden biri N.Y. Fedoseyev’di. Kazan’da kurduğu Marksist Çalışma grubu gizlilik içinde örgütlendiğinden, üyeler birbirini tanımıyordu. Ad kullanılmaz, her üye yalnızca kendi çevresindekileri tanırdı. Bu nedenle aynı çevrede olmalarına rağmen, Vladimir İlyiç, Fedoseyev’le bir kez bile görüşmemişti. O sıralar fırıncı çırağı olan ve yine gizli çevrelerin verdiği derslere katılan Maksim Gorki ile de hiç tanışmamıştı.

Lenin, Kazan’da geçirdiği aylarda Marksist teoriyi özümsemek için yoğun biçimde çalıştı; genç Marksistlerle sürekli temas hâlindeydi. Kapitalizmin ekonomik gelişim yasalarını ortaya koyan ve bilimsel olarak açıklayan, kapitalizmin çelişkilerini derinlemesine analiz eden, onun çöküşünün ve sosyalizmin zafarinin kaçınılmaz olduğunu gösteren Karl Marx’ın başyapıtı *Kapital*’i titizlikle inceledi. Marx, proletaryanın kapitalizmi ortadan kaldırmadaki ve sosyalist toplumu kurmadaki tarihsel rolünü açıklıyordu. Vladimir İlyiç, Marx’ın büyük fi-

14 V.İ. Lenin, *Ne Yapmalı?*, çev. Muzaffer Erdost, Sol Yayınları, Ankara, 1998, s. 194.

15 SBKP Merkez Komitesi Marksizm-Leninizm Enstitüsü, Merkez Parti Arşivi, Moskova, Fon 13, No. 100, Rusça.

kirlerinden, güçlü mantığından ve bilimsel çözümlemelerinin derinliğinden son derece etkilenmişti. *Kapital*'i yalnızca okuyup geçmiyor, Rusya'nın toplumsal-ekonomik koşulları ve işçi hareketinin görevleri bağlamında eserin içeriğini derinlemesine analiz ediyordu. Ablası Anna İlyiniçna daha sonra anılarında şöyle yazacaktı: "Marksist teorinin temellerini çok büyük bir coşku ve heyecanla bana anlatıyordu. Bu yeni bakış açısına yürekten inandığı her hâlden belliydi; fikirlerini görüştüğü kişilere aktarıyordu. Daha o yıllarda bile sözleriyle insanları etkileyip ikna etme yeteneğine sahipti. Yeni bir şey öğrendiğinde ya da farklı yollar keşfettiğinde, bunları başkalarına anlatmak ve taraftar kazanmak onun için âdeta bir ihtiyaçtı. Nitekim kısa süre sonra Kazan'da bu taraftarları bulacaktı."¹⁶

Lenin, Rusya'daki ilk Marksistlerden biriydi; bilimsel sosyalizmin büyük fikirlerine yürekten bağlı, onların coşkulu bir savunucusu ve tutkulu bir propagandacıydı. Marksist teoriye hâkim olması sayesinde, genç işçi hareketine sosyalist bilinç kazandırıldığında, bu bilincin Rusya işçi sınıfında nasıl büyük bir güç yaratacağını çok net görebilmisti. O yıllarda dahi, ne Çarlık rejiminin ne de kapitalizmin bu gücün önünde durabileceğine dair hiçbir kuşkusu kalmamıştı.

N.K. Krupskaya, Lenin'in emekçilere ve ezilenlere duyduğu derin sevgiyi, Rus devrimci hareketinin bir mirası olarak taşıdığını belirtir: "Bu içten duygu", der, "tutku dolu yüreğiyle şu hayati sorunun peşine düşmesine neden oluyordu: Emekçi sınıfın kurtuluşu hangi yolla mümkün olabilir? Lenin, bu sorunun yanıtını Marx'ta buldu. Marx'a yalnızca kitaplardan bilgi edinmeye çalışan biri olarak değil, zorlayıcı ve ivedi sorulara cevap arayan biri olarak yaklaşıyor, aradığı yanıtları onda buluyordu."¹⁷

SAMARA DÖNEMİ

Ulyanovlar, Mayıs 1889'un başında Alayevka köyü yakınlarına taşındı; ancak sonbaharda Samara'ya (bugünkü Kuybişev) göç ettiler. Bu dönemde jandarma, Kazan'daki devrimci çevreleri yakından izlemeye başlamıştı. Haziran ayında N.F. Fedoseyev tutuklanarak cezaevine konuldu. Lenin'in içinde bulunduğu çevreden bazı kişiler de tutuklandı. Lenin, sadece tesadüf eseri o sıralar Kazan'da olmadığı için tutuklanmaktan kurtulmuştu.

Vladimir İlyiç'in para kazanması gerekiyordu. Mayıs ve Haziran aylarında *Samarskaya Gaseta*'ya [Samara Gazetesi] şu ilanı verdi: "Eski bir öğrenciden özel ders. Dersler kent dışında da verilir. Yazılı başvurularınızı, Voznesenskaya caddesinde Bayan Sauşkina'nın evine, V.U.'ya aktarılmak üzere Yelizarov'a iletiniz." Polis takibindeki kişiler listesinde, Ulyanov'un Samara'da saatlik ücretle ders vererek geçimini sağladığı not düşülmüştü.

Vladimir İlyiç ne Rusya'da ne de yurt dışında eğitimini sürdürebildiğinden, üniversite sınavlarına dışarıdan öğrenci olarak katılma izni almaya çalıştı. Bu

¹⁶ Anna İlyiniçna, *Kardeşimiz Volodya*, s. 29.

¹⁷ N.K. Krupskaya, *İşte Lenin*, Berlin 1966, s. 19.